

Ξημερώματα 31ης Μαρτίου του 1946, 33 αυτοαμυννίτες από την Πιερία, επιτέθηκαν στο σταθμό Χωροφυλακής στο Λιτόχωρο και αφόπλισαν τη φρουρά, εξοπλίζοντας τις δυνάμεις τους. Η ενέργεια αυτή θεωρείται η έναρξη του ελληνικού εμφυλίου πολέμου 1946-1949. Ποια ήταν η πορεία της πολιτικής του ΚΚΕ από την Βάρκιζα μέχρι τον Μάρτη του 1946;

Από το ειρηνικό πέρασμα στα όπλα

του **Γιώργου Μιχαηλίδη**

Από την Βάρκιζα στον Εμφύλιο

Όταν μετά το τέλος της σύγκρουσης των Δεκεμβριανών, στις 5 Γενάρη 1945, τα τμήματα του ΕΛΑΣ άρχισαν να συμπύσσονται με κατεύθυνση προς τη Θεσσαλία το κομμάτι εκείνο του αθηναϊκού λαού που είχε δώσει τη μάχη εναντίον των κατοχικών δυνάμεων και των ντόπιων συνεργατών τους τα χρόνια '41-'44, αλλά κι εναντίον της συμμαχίας των τελευταίων με τους εκπροσώπους του παλαιού αστικού προσωπικού υπό την επικυριαρχία των Βρετανών τον Δεκέμβρη του '44, έμενε έκθετο κι ανυπεράσπιστο. Πολλοί διάλεξαν να ακολουθήσουν την υποχώρηση του ΕΛΑΣ μη έχοντας καμία εμπιστοσύνη στη νέα εξουσία. Δικαίως, ο αγωνιζόμενος ελληνικός λαός γνώριζε ενστικτωδώς αλλά και μέσα απ' την πείρα της περιόδου της Κατοχής ότι το κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα που ανέκυψε τότε στην Ελλάδα ήταν πολύ πιθανότερο να λυθεί με τη βία παρά με πολιτικά μέσα. Ολόκληρο το έτος 1945 δεν ήταν τίποτα άλλο παρά ένα διαρκές μήνυμα απ' την πλευρά των νικητών της μάχης του Δεκέμβρη ότι δεν θα αρκούνταν σε τίποτα λιγότερο από την οριστική υποταγή και διάλυση του ΕΑΜικού στρατοπέδου. Σύντομα η "λευκή τρομοκρατία" επεκτάθηκε σε κάθε γωνιά της Ελλάδας.

Η υπογραφή της Συμφωνίας της Βάρκιζας, στις 12 Φλεβάρη του '45, προκάλεσε σοβαρές αντιδράσεις στο εσωτερικό του Κόμματος αφού άφησε οριστικά έκθετους τους χιλιάδες αγωνιστές του ΕΑΜ/ΕΛΑΣ λόγω του αφοπλισμού του ΕΛΑΣ, λόγω της απουσίας πρόβλεψης γενικής αμνηστίας και τέλος λόγω του περιθωρίου που δινόταν στις κρατικές αρχές να διώκουν αγωνιστές με χαλκευμένες κατηγορίες για δήθεν ποινικά αδικήματα. Η "γραμμή

Βελουχιώτη” που συνηγορούσε υπέρ της συνέχισης του ένοπλου αγώνα στην ύπαιθρο και τα αστικά κέντρα εναντίον των Βρετανών και της νέας ντόπιας εξουσίας μειοψήφησε έναντι της “γραμμής Σιάντου” για πάση θυσία ειρηνική, πολιτική επίλυση του ζητήματος. Μέχρι το τραγικό τέλος του ίδιου του πρωτοκαπετάνιου του ΕΛΑΣ τον Ιούνιο του ίδιου έτους, η νέα εξουσία είχε οδηγήσει στις φυλακές 30 χιλιάδες αγωνιστές της Αντίστασης ενώ πάνω από 560 είχαν δολοφονηθεί. Ταυτόχρονα πάνω από 15.000 Έλληνες και Σλαβομακεδόνες είχαν αναγκαστεί λόγω της ανοιχτής τρομοκρατίας να καταφύγουν ως πρόσφυγες στη Γιουγκοσλαβία και τη Βουλγαρία. Με πραξικοπηματικό τρόπο είχε διοριστεί εκ νέου η παλιά ηγεσία της ΓΣΕΕ στην οποία συμμετείχαν πρώην συνεργάτες του μεταξικού καθεστώτος και των Γερμανών. Τέλος, κατά παράβαση των συμφωνηθέντων στη Βάρκιζα, οι συμμετέχοντες στην ΕΑΜική αντίσταση αποκλείονταν από το νέο Εθνικό Στρατό, την Αστυνομία κι από δημοσιοϋπαλληλικές θέσεις καθώς με διάφορες προφάσεις κρίνονταν ακατάλληλοι από τον μηχανισμό αξιολόγησής τους ο οποίος ελεγχόταν από την αντίδραση. Ο κόσμος του ΕΑΜ βαλλόταν πανταχόθεν ενώ το αστικό κράτος θωράκιζε την εξουσία παλιών και νέων τζακιών.

Η πολιτική του ΚΚΕ μετά το τέλος της μάχης του Δεκέμβρη κινήθηκε στα πλαίσια που περιγράφονταν από το τηλεγράφημα του Δημητρώφ -που απηχούσε επίσης τις θέσεις της σοβιετικής ηγεσίας- και έφτασε στα χέρια της ηγεσίας του ΚΚΕ στα μέσα Γενάρη: δήλωση αδυναμίας να βοηθηθεί ο ένοπλος αγώνας στην Ελλάδα απ’ την πλευρά της Βουλγαρίας και της Γιουγκοσλαβίας λόγω της διεθνούς περιπλοκής και προτροπή προς τους Έλληνες συντρόφους “να επιδείξουν ιδιαίτερες ικανότητες ευλυγισίας και ελιγμών, ώστε να διατηρήσουν όσο είναι δυνατόν τις δυνάμεις τους και να περιμένουν ευνοϊκότερη συγκυρία για να υλοποιήσουν το δημοκρατικό τους πρόγραμμα”. Το τηλεγράφημα συνέχιζε νουθετώντας το ΚΚΕ “να μην απομονωθεί από τις λαϊκές μάζες και από τις δημοκρατικές παρατάξεις που συμμετέχουν στο ΕΑΜ”. Η τελευταία φάση του πολέμου και η αναμονή οριστικής διευθέτησης των μεταπολεμικών συσχετισμών (σύνορα, πολεμικές επανορθώσεις κ.ο.κ.) είχε παγώσει κάθε εξέλιξη που θα προκαλούσε τη βρετανική κι ενδεχομένως την αμερικανική αντίδραση. Κάτω απ’ αυτό το σκεπτικό πάγωσε κάθε συζήτηση μεταξύ Βουλγαρίας και Γιουγκοσλαβίας για τη δημιουργία βαλκανικής/νοτιοσλαβικής ομοσπονδίας και απορρίφθηκε η διεξαγωγή παράνομης βαλκανικής συνδιάσκεψης των κομμουνιστικών κομμάτων, για τον καλύτερο συντονισμό της δράσης τους, όπως είχε προτείνει το ΚΚΕ. Αυτή ήταν κι η διεθνής κατάσταση στην οποία καλούνταν να προσαρμοστεί και το ελληνικό κομμουνιστικό κίνημα.

Η 11η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ, που συνήλθε στις αρχές του Απρίλη, θεώρησε τη γενική πολιτική του Κόμματος στη διάρκεια της Κατοχής σωστή με σοβαρότερο πρόβλημα το

“αριστερό και δεξιό μπαλαντζάρισμα” και την έλλειψη αποφασιστικότητας που οδήγησε σε σοβαρά τακτικά λάθη σε κρίσιμες στιγμές (Λίβανος, Καζέρτα κ.ο.κ.). Κεντρικός πολιτικός στόχος του ΚΚΕ θεωρήθηκε η πάλη ενάντια στην παλινόρθωση της μοναρχίας, για τη νίκη της δημοκρατίας. Το ΚΚΕ θα επιχειρούσε να προσεταιριστεί το “προοδευτικό” τμήμα του Κέντρου και να απομονώσει τα ακραία και δοσιλογικά στοιχεία. Η επιστροφή του Νίκου Ζαχαριάδη απ’ το Νταχάου (30/5/1945) έδωσε νέες ελπίδες στο ίδιο το Κόμμα και τον αγωνιζόμενο λαό σήμανε όμως σε πρώτη φάση την οριστική επικράτηση της “γραμμής Σιάντου” και την πειθάρχηση της εσωτερικής αντιπολίτευσης όπως αυτή εκφραζόταν από τους Βαφειάδη, Ζεύγο κ.ά. στα ανώτερα όργανα του Κόμματος.

Με το σχέδιο Προγράμματος της Λαϊκής Δημοκρατίας που δημοσιεύτηκε στα μέσα Ιούνη, το ΚΚΕ έθετε τους βασικούς πολιτικούς του στόχους για την περίοδο περιγράφοντας τη νέα επιδιωκόμενη εξουσία. Αυτή θα εξέφραζε μια συμμαχία εργατών, αγροτών, επαγγελματιών, βιοτεχνών, διάνοησης χωρίς κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας αλλά με “πειθάρχηση του ατομικού συμφέροντος προς όφελος του συνόλου”, με την εξουσία στα χέρια του λαού και σταματημό της καταπίεσής του από τη μεριά των εκμεταλλευτών. Η χάραξη της πολιτικής γραμμής του ΚΚΕ για την περίοδο ολοκληρώθηκε με την 12η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ στις 27 Ιούνη 1945 στην οποία έγινε αποδεκτή η θεωρία των “δύο πόλων” όπως αυτή περιγράφηκε από το Νίκο Ζαχαριάδη. Η θεωρία αυτή αποτέλεσε μια προσπάθεια της ηγεσίας του ΚΚΕ να ψηλαφήσει μια πολιτική γραμμή που θα επέτρεπε στο ΕΑΜικό στρατόπεδο να διεκδικήσει την πολιτική εξουσία ειρηνικά με την ανοχή ή/και συνεργασία τμήματος της αστικής τάξης ενώ θα κινούνταν παράλληλα μέσα στα πλαίσια των διεθνών συσχετισμών όπως αυτοί διαμορφώνονταν μετά τη λήξη του Β’ΠΠ. Ως κατάλληλη εξωτερική πολιτική για την Ελλάδα θεωρούνταν εκείνη που θα λάμβανε υπόψη της τόσο τον βαλκανικό πόλο όσο και τον μεσογειακό. Με άλλα λόγια, η κυβέρνηση της λαϊκής δημοκρατίας θα έπρεπε να κινείται ανάμεσα στα συμφέροντα της ΕΣΣΔ και της Βρετανίας αξιοποιώντας αμφότερες όταν αυτό ήταν δυνατόν ή αντισταθμίζοντας τον έναν πόλο με τον άλλον σε άλλες περιπτώσεις.

Για πρώτη φορά στις 24 Αυγούστου ο Νίκος Ζαχαριάδης σε ομιλία του στη Θεσσαλονίκη προειδοποιεί πως αν συνεχιστεί η τρομοκρατία “το θριαμβευτικό πολεμικό τραγούδι του ΕΛΑΣ θα ξαναντηχίσει”. Όμως παρά την παρουσία ατάκτων, πρώην ΕΛΑΣιτών στα βουνά, αυτή η δήλωση δε σημαίνει αλλαγή των πολιτικών προτεραιοτήτων των ΕΑΜ/ΚΚΕ. Αν και το 7ο Συνέδριο του ΚΚΕ τον Οκτώβρη του ’45 αναιρεί τη θεωρία των δύο πόλων και ζητά την απόσυρση των βρετανικών στρατευμάτων από τη χώρα, η Βρετανία, οι ΗΠΑ κι η Γαλλία συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται επισήμως ως σύμμαχες χώρες ενώ στο εσωτερικό καλλιεργούνται ακόμη αυταπάτες ότι είναι δυνατόν να επικρατήσει ειρηνικά η δημοκρατία στη χώρα. Πρόκειται για την αγωνιώδη προσπάθεια του ΚΚΕ να βρει συμμάχους στο αστικό

στρατόπεδο. Έτσι, το Νοέμβριο του '45, ΚΚΕ και ΕΑΜ θα χαιρετίσουν τη δημιουργία κυβέρνησης από τον αρχηγό των Φιλελευθέρων, Σοφούλη, δίνοντας δημοσίως πολιτική ανοχή ενώ τη στιγμή που χίτες προχωρούσαν σε ομαδικές σφαγές εκατοντάδων υποστηρικτών του ΕΑΜ στη Λακωνία και τη Μεσσηνία, το Γενάρη του '46, -φτάνοντας ακόμη και να καταλάβουν την πόλη της Καλαμάτας- το ΚΚΕ έριχνε το σύνθημα "Συμμετοχή του ΕΑΜ στην κυβέρνηση-Πανδημοκρατικό Μέτωπο".

Παρά το όργιο τρομοκρατίας, το ΕΑΜικό στρατόπεδο έδειχνε μια αξιοθαύμαστη αντοχή. Η Αθήνα πλημμύριζε συχνά-πυκνά από εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές (Πρωτομαγιά '45, Ημέρα Αντιφασιστικής Νίκης, επέτειος ίδρυσης του ΕΑΜ) ενώ η παράταξη του ΕΑΜ κατέκτησε εκ νέου την πλειοψηφία τόσο στο Εκτελεστικό της ΓΣΕΕ (τέλη '45) όσο και στο συνέδριο της συνομοσπονδίας (Μάρτης '46) πετυχαίνοντας σαρωτικά ποσοστά. Παράλληλα, οι άτακτες ομάδες ανταρτών στα βουνά πλήθαιναν.

Υπό αυτή τη διπλή πίεση των γεγονότων, δηλαδή την αχαλίνωτη τρομοκρατία εναντίον του ΕΑΜικού στρατοπέδου από τη μία αλλά και τα αδιάκοπα σημάδια ύπαρξης αγωνιστικού φρονήματος και πίεσης από τη βάση για μια ενεργητική αντιμετώπιση της κατάστασης, ξεκίνησε η εξέταση της οργάνωσης μιας δεύτερης ένοπλης εξέγερσης από το φθινόπωρο του '45. Για άλλη μια φορά η ηγεσία του ΚΚΕ θα στραφεί στους διεθνείς συμμάχους της πριν την πραγματοποίηση της 2ης Ολομέλειας της ΚΕ του ΚΚΕ στις 12 Φλεβάρη του 1946. Η απάντηση του Μολότοφ στις 8 Φλεβάρη προτείνει την ανάπτυξη ενός μαζικού αγώνα για τη δημοκρατία σε συνδυασμό με μια μαζική (ένοπλη) αυτοάμυνα. Με αυτή ουσιαστικά τη γραμμή το ΚΚΕ θα ξανασηκώσει τα όπλα εξαντλώντας τα περιθώρια για μια ειρηνική επίλυση του προβλήματος. Έτσι, τις παραμονές των εκλογών της 31ης Μαρτίου θα απευθύνει ανοιχτή πρόταση κοινής εκλογικής καθόδου στα κόμματα του κέντρου με διαμοιρασμό εδρών 50-50. Η πρότασή του θα απορριφθεί. Μόνο τότε οριστικοποιείται η απόφασή του για αποχή από τις επικείμενες εκλογές. Επόμενη κίνηση θα είναι η επίθεση στο αστυνομικό τμήμα του Λιτόχωρου Πιερίας τη βραδιά των εκλογών και ο δημόσιος έπαινος της από τον γενικό γραμματέα του Κόμματος, Νίκο Ζαχαριάδη.

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 26.3.2016

.....

Εμφύλιος: η επανάσταση των ηττημένων νικητών

Ο τρίχρονος ελληνικός εμφύλιος που ξεσπά το Μάρτη του 1946, η δεύτερη μετά την ΕΑΜική αγροτοεργατική επανάσταση, μπορεί να μεγαλώνει και όχι να μικραίνει, μόνο αν αντιμετωπίζεται συνολικά και τελικά ως η επανάσταση η οποία, σε σχέση με την πολιτική του ΚΚΕ αλλά και ανεξάρτητα από αυτήν, ήδη από την ΕΑΜική εξέγερση, επεχείρησε να διαταράξει τον ελληνικό καπιταλιστικό σχηματισμό.

του **Αλέκου Αναγνωστάκη**

Τα διλήμματα για την Ιστορία τίθενται διαρκώς: Ανακάτεμα των ιστορικών γεγονότων σε ένα αστικό μίξερ που εξομοιώνει το εμβρυακό έστω επαναστατικό με το αντεπαναστατικά μεταλλαγμένο; Κατάταξη των ιστορικών γεγονότων στη μεταμοντέρνα γενική κατηγορία μιας «ελεύθερης, αδέσμευτης, και ουδέτερης δήθεν αναζήτησης»; Ρηχή και αγοραία εκμετάλλευση τους, στα όρια της αστικής ερμηνείας, της εύκολης μηδενιστικής καταδίκης και ανούσιας λαθολογίας; Προσέγγιση της ιστορίας με την Κριτική της στασιμότητας, τη θανατηφόρα αυτάρκεια;

Ή νηφάλια, τολμηρή, ριζική κριτική και αυτοκριτική αποτίμησή της, χωρίς απόκρυψη, μυστικοποίηση ή δαιμονοποίηση των ιστορικών γεγονότων με σκοπό τη στρατηγική επανίδρυση μιας μαζικά ακτινοβολούσας νέας νικηφόρας προοπτικής;

Πρόοδος, σημειώνει ο Μπέντζαμιν, είναι εκείνη η τρομερή θύελλα που ωθεί προς το επιθυμητό μέλλον ενώ την ίδια στιγμή τα ερείπια φτάνουν ως τον ουρανό. Από αυτή την άποψη, στη σημερινή περίοδο των συνολικών αντιθέσεων που ο λαός μας ταλαντεύεται ανάμεσα στην οργή και την απόγνωση, το ποιος εμφύλιος ζει και επιδρά στο σήμερα αποτελεί σημαντικό επίδικο ζήτημα για την ωρίμανση ή όχι ενός ανώτερου κύκλου

ανάπτυξης του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος.

Ο τρίχρονος ελληνικός εμφύλιος που ξεσπά το Μάρτη του 1946, η δεύτερη μετά την ΕΑΜική αγροτοεργατική επανάσταση, μπορεί να μεγαλώνει και όχι να μικραίνει, μόνο αν αντιμετωπίζεται συνολικά και τελικά ως η επανάσταση η οποία, σε σχέση με την πολιτική του ΚΚΕ αλλά και ανεξάρτητα από αυτήν, ήδη από την ΕΑΜική εξέγερση, επεχείρησε να πάρει αδύναμες επαναστατικές πολιτικές που διαταράσσουν τον ελληνικό καπιταλιστικό σχηματισμό σε όφελος των εργατικών και φτωχών αγροτικών στρωμάτων.

Αυτό προκύπτει τόσο από τη διακήρυξη προς τον ελληνικό λαό, στις 23 Δεκέμβρη του 1947, της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης όσο και από τις τέσσερις αποφάσεις που εξέδωσε το Γενικό Αρχηγείο του ΔΣΕ στις 10 Αυγούστου 1947 για την ανάπτυξη των λαϊκοδημοκρατικών θεσμών και μεταρρυθμίσεων, για την εθνικοποίηση των ξένων εταιρειών, των μεγάλων τραπεζών και της βαριάς βιομηχανίας, για την οργάνωση της λαϊκής εξουσίας, τη λαϊκή δικαιοσύνη, την αγροτική μεταρρύθμιση και τη διανομή της γης, τη λαϊκή παιδεία και για την εκμετάλλευση των δασών.

Η επανάσταση αυτή έπρεπε επομένως ή να νικήσει ή να συντριβεί. Ο εμφύλιος δεν μπορεί να ερμηνεύεται και να αντιμετωπίζεται ως η επανάσταση που επιβλήθηκε από «τους άλλους», από τους χίτες, τους ταγματασφαλίτες, τους Βρετανούς παρά τις πρωτοφανείς διώξεις και αγριότητες ακροδεξιών και ταγματασφαλιτών που προστάτευαν τα ελληνικά αστικά κόμματα. Δεκατρείς μήνες μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας είχαν διαπραχθεί 1.289 δολοφονίες, 6.671 τραυματισμοί, 31.632 βασανισμοί, 18.767 λεηλασίες και φυλακίσεις, 84.931 συλλήψεις, 509 απόπειρες φόνου, 265 βιασμοί γυναικών σε βάρος του ΕΑΜικού κινήματος.

Οι καταδιωκόμενοι όμως δεν επαναστατούν πάντα. Ενίοτε υποκύπτουν. Εν προκειμένω όμως, από τις αρχές του 1946, σε πολλές περιοχές της Ελλάδας κάνουν αυθόρμητα την εμφάνιση τους ανταρτοομάδες των 5- 8 ατόμων των οποίων ηγούνταν ΕΛΑΣίτες. (ημερολόγιο αντιστράτηγου Κικίτσα). Οι αντάρτες αυτοί «κατέβαιναν ξαφνικά από τα βουνά, έστηναν ενέδρες στις οποίες έπεφταν ολόκληρες στρατιωτικές φάλαγγες με αποτέλεσμα νεκρούς τραυματίες, καμένα αυτοκίνητα, απώλεια εφοδίων και το χειρότερο εξοπλισμό των

ανταρτών» (αντιστράτηγος Παπαγεωργόπουλος). Οι διωκόμενοι αγωνιστές του ΕΛΑΣ και του ΕΑΜ περνούσαν πλέον από την παθητική αντίσταση στην ενεργή άμυνα.

Επομένως ο εμφύλιος πηγή και μήτρα είχε τη δυναμική της ηττημένης ένοπλης ΕΑΜικής επανάστασης που ήθελε να νικήσει γιατί, αν και ηττημένη, ένοιωθε ακόμη ισχυρή. (Γεγονός που επιδρούσε σε όλο τον κομματικό μηχανισμό του ΚΚΕ).

Από τις γραμμές του Δημοκρατικού Στρατού πέρασαν περίπου 100.000 αγωνιστές κατά 85% φτωχοί αγρότες, ανάμεσά τους Πομάκοι, Σλαβομακεδόνες και ορισμένοι Τσιγγάνοι. Ο μέγιστος αριθμός παραταγμένων μαχητών του ΔΣ έφτασε τις 30.000 την άνοιξη του 1948, ανάμεσα τους 4.550 ένοπλες γυναίκες. 40.000 είναι οι μαχήτριες και μαχητές στρατιωτικά πεσόντες στα πεδία των μαχών, 7.500 οι εκτελεσμένοι με απόφαση των στρατοδικών.

Η περίοδος του 44-49 μπορεί να χωριστεί σε δύο περιόδους διαφορετικές αλλά και όμοιες μεταξύ τους.

Η πρώτη (44 - 47) είναι η περίοδος που το ΚΚΕ πεισματικά ακολουθεί την καταστροφική γραμμή όχι της γενικής αλλά της βαθμιαίας ανάπτυξης του ανταρτικού. Είναι η περίοδος των καταγγελιών για τη προδομένη δημοκρατία, για τον καταποντισμένο από τους Βρετανούς και τους συνεργάτες των Γερμανών, εκδημοκρατισμό της Ελλάδας. Στην περίοδο αυτή ηγεμονεύουν οι μικρομεσαίες προσδοκίες για ένα ευρύτερο «δημοκρατικό αντιφασιστικό στρατόπεδο» και οι ψευδαισθήσεις για ένα συμβιβασμό με αστικές δημοκρατικές δυνάμεις. Για να επαληθευθεί η Ρόζα Λούξεμπουργκ (1898), ότι η διαφορά μεταξύ επαναστατών-μεταρρυθμιστών δεν είναι μόνο ο δρόμος (η τακτική) αλλά ο δρόμος και ο στόχος αυτού του δρόμου, δηλαδή το ίδιο το περιεχόμενο του. Η αλλαγή φρουράς του ιμπεριαλισμού στην Ελλάδα με την υποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας και την παραχώρηση της πρωτοκαθεδρίας στις ΗΠΑ το Μάρτη του 47 οδηγεί στη συνέχιση, με νέους δυσμενέστερους όρους της πολιτικής συντριβής του ανταρτικού. Με τη ραγδαία ανασυγκρότηση του αστικού στρατού, τις βόμβες ναβάλμ, το Νταχάου της Μακρονήσου, τις εκκενώσεις χωριών - απόδειξη της λαϊκής υποστήριξης - που οδήγησαν στο βίαιο ξεσπιτωμό και μετακίνηση 600.000 ανθρώπους.

Το ΚΚΕ τότε πλέον, το Σεπτέμβρη του 47, τροποποιεί σοβαρά την πολιτική του και μετατοπίζει του κέντρο βάρους στην συνολική ένοπλη δράση ως προτεραιότητα με στόχο την κατάληψη της εξουσίας.

Η δεύτερη περίοδος λοιπόν από το 47 ως το 49 είναι η περίοδος μιας νέας,

αναγκαστικής έστω, επαναστατικής επαγγελίας. Σε αυτή την περίοδο κυριαρχούν οι πολλαπλές πρωτοπορίες των άγνωστων αγωνιστών μιας ριζικής ανατροπής χωρίς αστικά κοινωνικά όρια, χωρίς ακρωτηριασμένα δικαιώματα, χωρίς απαγορευμένες ζώνες, αλλά και με υπονομευμένη ήδη από το 1935 την επαναστατική στρατηγική.

Κυριαρχούν αυτοί που μετέπειτα τους ονόμασαν αδιακρίτως ηλικίας και τοποθέτησης «συμμορίτες», οι κατάδικοι μας αγωνιστές που ίσως αποδειχθούν ιστορικά οι πιο δικαιωμένοι.

Το κίνημα μπορούσε να επικρατήσει **Αναγκαία ήταν η υπέρβαση της στρατηγικής της Γ΄ Διεθνούς**

Αν η ηγεσία του ΚΚΕ είχε επιλέξει έγκαιρα την κήρυξη γενικευμένου ένοπλου αγώνα έστω από το τέλος του 1945, τότε «η νίκη του Ζαχαριάδη ήταν σχεδόν βεβαία» (Ε. Αβέρωφ, «Φωτιά και τσεκούρι»). Αρκεί να αναλογιστούμε πως το 1946 ο αστικός στρατός δεν είχε αναδιοργανωθεί, παρέμεναν ελεύθεροι χιλιάδες ΕΑΜίτες, το αστικό κράτος δεν είχε ακόμα ερημώσει τα χωριά. Πηγαίνοντας πιο πίσω, στην αποχώρηση των Γερμανών, αν η ηγεσία του ΚΚΕ μετεξέλιξε το αντιφασιστικό μέτωπο (ΕΑΜ) σε επαναστατικό μέτωπο εδραίωσης της ήδη κατακτημένης εξουσίας, τότε η ιστορία και οι εξελίξεις στην Ελλάδα και ευρύτερα θα ήταν αλλιώς. Το πράγμα «έδειχνε» καθώς ήδη από το 1943 στην Ελλάδα υπήρχαν τρεις κυβερνήσεις και τρεις στρατοί, των συνεργατών των Γερμανών με τα τάγματα ασφαλείας, της Μέσης Ανατολής με τον εκεί στρατό και το ασθενές αντιστασιακό τμήμα στην Ελλάδα (ΕΔΕΣ-ΕΚΑ) και της ΕΑΜικής κυβέρνησης με τα 2.500.000 εκατομμύρια μέλη, τους 133.500 ΕΛΑΣίτες και πολιτοφύλακες. Η λύση αυτής της κατάστασης - τίποτα να μην έκανε ο ξένος παράγοντας - μπορούσε να έρθει μόνο ένοπλα. Εξάλλου η ένοπλη αγγλική επίθεση το Δεκέμβρη του 44 είναι η αστική αντεπαναστατική απάντηση στην έλλειψη συνολικής επαναστατικής απάντησης από το ΕΑΜ.

Το ελληνικό εργατικό και κομμουνιστικό κίνημα της εποχής έπρεπε και μπορούσε να υπερβεί θετικά και επαναστατικά τη στρατηγική που έχει χαραξίσει η Τρίτη Διεθνής από τα μέσα της δεκαετίας του 1930. Μια, αδιέξοδη τελικά, πολιτική που ενώ σωστά επιλέγει το αντιφασιστικό μέτωπο για την απόκρουση του ναζισμού, ταυτόχρονα, εξ αιτίας βαθύτερων στρατηγικών ζητημάτων, υποτιμά τόσο την ταξική πάλη μέσα στα μπλοκ της Αντίστασης όσο και τον ίδιο τον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Και τελικά οδηγεί στην απομάκρυνση από τις «επαναστατικές χίμαιρες», στη μετατόπιση στον αγώνα για «ειρήνη και δημοκρατία», στην αποθάρρυνση κατάληψης της εξουσίας στις

κατεχόμενες χώρες. (Σε Γιουγκοσλαβία και Κίνα οι κομμουνιστές συγκροτούν αρκετά νωρίς μια διαφορετική, ανεξάρτητη, στρατηγική και επιτυγχάνουν).

Στις 16 Οκτωβρίου 1949 η προσωρινή δημοκρατική κυβέρνηση ανήγγειλε από το ραδιόφωνο τον τερματισμό του πολέμου και την αυτοδιάλυση της. Ο Εμφύλιος όμως, αυτή η διπλή ελληνική επανάσταση – γεννήτορας μας, βουβά και ανομολόγητα εξακολουθεί να αποτυπώνει την παρουσία του στη συγκρότηση της συλλογικής μνήμης ακόμη και στη σχηματοποίηση στάσεων και συμπεριφορών.

Πηγή: **ΠΡΙΝ**